

POSTANOWIENIE

Dnia 30 października 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa B. B.-C.

przeciwko Ministerstwu [...] w W.

o przywrócenie do pracy, wynagrodzenie i usunięcie dokumentu z akt,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 30 października 2013 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 7 lutego 2013 r., sygn. akt XXI Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 7 lutego 2013 r. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego w W. z 27 kwietnia 2012 r., oddalającego jej powództwo o przywrócenie do pracy, wynagrodzenie i usunięcie dokumentu z akt osobowych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka wskazała na nieważność postępowania z art. 379 pkt 6 k.p.c., wynikającą z rozpoznania sprawy o prawa niemajątkowe przez Sąd Rejonowy jako Sąd pierwszej instancji, w której Sąd Okręgowy jest właściwy bez względu na wartość przedmiotu sporu –

art. 17 pkt 1 k.p.c. Z tej przyczyny skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Ponadto w sprawie „występuje istotne zagadnienia prawne oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Należy bowiem rozstrzygnąć następujące zagadnienia, które w świetle orzeczenia Sądu Okręgowego wymaga dokonania wykładni przepisów prawa:

- a) Czy w sytuacji, gdy pracodawca w wypowiedzeniu umowy o pracę powołał się na art. 10 ustawy o zwolnieniach grupowych i jako wyłączną przyczynę wypowiedzenia wskazał likwidację stanowiska pracy, a sąd uzna, że wskazana przez pracodawcę przyczyna wypowiedzenia nie była wyłącznym powodem rozwiązania stosunku pracy oraz że doszło do naruszenia art. 10 ustawy o zwolnieniach grupowych, możliwe jest pomimo tego oddalenie powództwa pracownika odwołującego się od takiego wypowiedzenia, czy też w takim przypadku sąd pracy jest zobligowany do uwzględnienia powództwa na podstawie art. 45 § 1 k.p.?
- b) Czy w sytuacji, gdy pracodawca likwidując stanowisko pracy informuje pracownika o perspektywie zatrudnienia na innym stanowisku z zachowaniem dotychczasowych warunków płacy, czym skłania pracownika do podjęcia starań o uzyskanie statusu pracownika mianowanego, a następnie dostrzegając, że pracownik może niebawem uzyskać taki status, odstępuje od zamiaru powierzenia pracownikowi tego nowego stanowiska oraz definitywnie wypowiada umowę o pracę z powodu likwidacji stanowiska, można uznać takie wypowiedzenie za uzasadnione w świetle art. 45 § 1 i 8 k.p.?
- c) Czy pracodawca na podstawie § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika jest uprawniony do tworzenia oraz gromadzenia w aktach osobowych, bez wiedzy pracownika służby cywilnej i bez przeprowadzenia jakiegokolwiek postępowania wyjaśniającego, negatywnych, subiektywnych opinii o pracowniku zwartych

w korespondencji, które zostały przygotowane bez podstawy prawnej, bez postawienia pracownikowi jakichkolwiek zarzutów i bez poparcia tych zarzutów w dotychczas zgromadzonej w aktach osobowych dokumentacji pracownika?

- d) Czy podstawą prawną żądania usunięcia dokumentów z akt osobowych pracownika może być przepis art. 24 § 1 k.c. stosowany na podstawie art. 300 k.p. w związku z naruszeniem w ocenie pracownika jego godności i dóbr osobistych (art. 11¹ k.p. i 23 k.c. w związku z art. 300 k.p.)?
- e) Czy deklaracja dalszego zatrudnienia pracownika przekazana pracownikowi przez uprawnionego do tego Dyrektora Biura Kadr i Szkolenia, działającego w imieniu dyrektora generalnego Urzędu, obejmująca nazwę stanowiska (główny specjalista), warunki zatrudnienia (na dotychczasowych warunkach finansowych) i miejsce zatrudnienia (Wydział Współpracy [...]) oraz podaną przyczynę zmian (reorganizacja i likwidacja stanowiska), przekazana w obecności Naczelnika Wydziału Kadr oraz innych pracowników, wobec których podobna obietnica została spełniona może być rozpatrywana jako oświadczenie woli (60, 61 § 1, 65 § 1, 66 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.) prowadzące do skutecznej zmiany warunków pracy na podstawie art. 42 § 2 k.p. pomimo niezachowania formy pisemnej oświadczenia woli, w sytuacji gdy pracownik je akceptuje rozpoczynając postępowania kwalifikacyjne w celu uzyskania statusu urzędnika mianowanego”.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Nie można stwierdzić nieważności postępowania z art. 379 pkt 6 k.p.c. Przedmiotem sprawy jest określone żądanie (art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.). W postępowaniu nie obowiązuje już regulacja z art. 477¹ § 1 k.p.c. w poprzednim

brzmieniu (przed 2.02.1996 r.). Powódka żądała tylko usunięcia określonego dokumentu z jej akt osobowych. Domagała się zatem zachowania pozwanego, które miało polegać na czynieniu i nie chodziło o prawo niemajątkowe powódki w rozumieniu art. 17 pkt 1 k.p.c., gdyż żądanie dotyczyło tylko usunięcia dokumentu z akt osobowych. Żądanie kotwiczyło się w przepisach powszechnych o prowadzeniu akt osobowych. Nie chodziło więc o prawo niemajątkowe powódki, lecz tylko o to, czy na pracodawcy ciąży określony obowiązek w ramach zatrudnienia pracowniczego, czyli relacji która ze swej istoty nie jest niemajątkowa. To, że chodziło o niepieniężne świadczenie pracodawcy nie oznacza, iż przedmiotem sprawy było roszczenie niemajątkowe. Generalnie w sprawach ze stosunku pracy zachodzi domniemanie właściwości rzeczowej sądu pracy (sądu rejonowego) wynikające z art. 262 § 1 pkt 1 k.p. Właściwość ta była prawidłowa, jako że przedmiotem sporu nie była ochrona dobra osobistego, ani roszczenie uzasadniane naruszeniem dobra osobistego powódki (art. 23 i 24 k.c.).

W dalszej kolejności wniosek o przyjęcie skargi nie oddziela podstaw przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Są to odrębne podstawy przedsądu, co wynika z regulacji przyjętej w ustawie. Przy braku klarowności w tym (podstawowym) zakresie, wniosek nie określa też, które zagadnienie (punkty - a, b, c, d, e) stanowi istotne zagadnienie prawne a które wynika z kwalifikowanej potrzeby wykładni przepisów. Dalszy mankament dotyczy tego, że przedmiotem zainteresowania tych podstaw przedsądu, czyli istotnego zagadnienia prawnego i kwalifikowanej, czyli ściśle uwarunkowanej potrzeby wykładni przepisów, nie jest ocena zastosowania prawa w konkretnej sprawie skarżącej, gdyż to należy do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W każdym zagadnieniu czy kwestii (punkty - a, b, c, d, e) wniosek koncentruje się na prawidłowym zastosowaniu prawa do określonej sytuacji, w istocie dotyczących powódki. Tymczasem przedmioty podstaw przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. mają charakter uniwersalny, a więc nie mogą być redukowane do oceny zastosowania prawa w konkretnej sprawie skarżącej. W przypadku istotnego zagadnienia prawnego, które ma na uwadze przepis art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., chodzi o problem jurystycznie doniosły, o istotnym znaczeniu dla dziedziny lub systemu prawa, opracowany na podstawie analizy prawa, orzecznictwa, a nawet doktryny, po której to wpierw sam

skarżący może stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy. Takie zagadnienie nie zostało w sprawie przedstawione, czyli sformułowane i opracowane. Podobna ocena odnosi się również do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż modelowo jej uwaga skupia się na problemach wynikających z wykładni samego przepisu, a nie z jego zastosowania w konkretnej sprawie skarżącej. Innymi słowy to co przedstawia wniosek o przyjęcie skargi, czyli sformułowane zagadnienia i kwestie, właściwe mogą być podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jednak w tej części wniosek do tej podstawy się nie odwołuje. W efekcie sformułowane zagadnienia i kwestie nie składają się na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., gdyż nie wykraczają poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa w konkretnej sprawie. Nieuprawnione i niemożliwe jest udzielanie wiążących odpowiedzi w kwestiach, które odnoszą się do przepisów opartych na klauzulach generalnych, czyli z art. 45 § 1 i art. 8 k.p. Stosowanie prawa w przypadku klauzuli zasadności wypowiedzenia, nadużycia prawa albo sprzeczności żądania z zasadami współżycia społecznego zależy od stanu faktycznego w konkretnej sprawie i należy w pierwszej kolejności do sądu powszechnego. Wszelka egzemplifikacja w orzecznictwie Sądu Najwyższego w tej materii (klauzul generalnych) wynika tylko z rozpatrywania środków zaskarżenia (skarg kasacyjnych) w indywidualnych sprawach. Orzeczenia Sądu Najwyższego w tym zakresie nie mogą zastąpić ani wypełnić klauzul generalnych, zresztą byłoby to niemożliwe i nieuprawnione, skoro ustawodawca opiera określoną regulację na klauzulach generalnych. Wszelkie próby wiążącej wykładni byłyby sprzeczne z systemową funkcją klauzul generalnych. Taka odpowiedź odnosi się do sytuacji z punktów a i b wniosku, natomiast gdyby nie chodziło o zasadność wypowiedzenia, lecz o naruszenie przepisów o wypowiedaniu umów przez pracodawcę, to nie wykraczałoby to poza ocenę zastosowania prawa w konkretnej sprawie. Nawet gdyby próbować oderwać się od sprawy skarżącej, to podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. nie mogą polegać na rozwiązywaniu kazusów dotyczących różnych sytuacji (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 marca 2012 r., I PK 199/11, LEX nr 1214542). W przeciwnym razie funkcja przedsądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się powszechną (trzecią) instancją. Odnosi się to także do kwestii

sformułowanej w punkcie c wniosku, gdyż treść § 6 ust. 2 rozporządzenia z 28 maja 1996 r. jest jasna i nie budzi wątpliwości w wykładni, tym bardziej poważnych lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (przepis wymienia z jakich części składają się akta osobowe i co obejmują). Jeśli przepis ten stanowi punkt odniesienia do sformułowanej kwestii, to odpowiedź również sprowadza się do stosowania prawa w konkretnej sprawie. Ujawnia się to również w kwestii z punktu d wniosku, choć zasadniczo wykracza ona poza przedmiot sprawy, albowiem już wyżej wyjaśniono, że nie chodziło o roszczenie wywodzone z naruszenia dóbr osobistych (także na podstawie art. 11¹ k.p.). Takie żądanie nie było przedmiotem sprawy. Oczywistym jest, że przepisy dotyczące dóbr osobistych nie są wyłączone na gruncie stosunku pracy, stąd postawione pytanie nie stanowi żadnego novum i nie składa się na istotne zagadnienie prawne, pomijając, że istotne zagadnienie prawne ma wystąpić w sprawie (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Konkretny kazus został sformułowany również w punkcie e wniosku, bo oświadczenie woli i zmiana warunków pracy to sfera faktów, na gruncie których (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) chodzi tylko o subsumcję przepisów, stąd pytanie nie wykracza poza zwykłe stosowanie prawa (art. 60, 61 § 1, 65 § 1, 66 § 1 k.c. w związku z 300 k.p., a także art. 42 § 2 k.p.) do określonej sytuacji. Innymi słowy również punkt e wniosku potwierdza, że sformułowane kwestie (zagadnienia) rozmijają się z podstawami przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 99 i 398²¹ k.p.c. oraz § 11 ust. 1 pkt 1 i § 12 ust. 4 pkt 2 (stosowanego odpowiednio do odpowiedzi na skargę) rozporządzenia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców pranych.